ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 102, Mart 2020, s. 263-275

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.41424>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
19.01.2020

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.03.2020

Dr. Duygu PİJİ KÜÇÜK

Marmara Üniversitesi, Müzik Öğretmenliği
duygupiji@marmara.edu.tr

Mustafa USLU

Marmara Üniversitesi, Müzik Öğretmenliği
muslu@marmara.edu.tr

Vildan ÖZDEMİR

Marmara Üniversitesi, Müzik Öğretmenliği
vildanozdemir@outlook.com

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN MÜZİK VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BELİRLİ GÜN VE HAFTALARLA İLGİLİ ŞARKILARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ¹

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görev yapan müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili şarkılara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerini almak amacıyla yöneltilen ilk açık uçlu soruyu yanıtlayan öğretmenlerin, şarkıları etkili ve yararlı bulduğu saptanmıştır. Belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi hakkındaki görüşleri almak amacıyla yöneltilen ikinci açık uçlu soruyu yanıtlayan öğretmenlerin, şarkıların kullanılmasını yararlı bulduğu saptanmıştır. Müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerilerini

¹ Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından 26-27 Ekim 2019 tarihleri arasında düzenlenen 2. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

almak amacıyla sorulan üçüncü açık uçlu soruya yönelik olarak; öğretmenler var olan şarkıların yetersiz buldukları yönünde görüş bildirmiş ve yeni şarkıların bestelenmesini, müzik dersinin iki saate çıkarılmasını, öğrencilere beste yaptırılabilceğini, müzik dersini sınıf öğretmenlerinin değil branş (müzik) öğretmenlerinin yürütmesi gerektiğini, ders kitaplarındaki şarkıların EBA'ya eklenebileceğini ve repertuarın güncellenebileceğini önermişlerdir.

Anahtar kelimeler: Belirli Gün ve Haftalar, Öğretmen Görüşleri, Müzik Öğretmenleri, Sınıf Öğretmenleri

VIEWS OF MUSIC AND CLASSROOM TEACHERS IN PRIMARY SCHOOLS REGARDING SONGS RELATED TO SPESIFIC DAYS AND WEEKS

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of elementary school music teachers/classroom teachers onto specific days and weeks. In this study, descriptive analysis method which is one of the qualitative data analysis methods is used. As findings of the research, teachers stated that, songs are useful for teaching specific days and weeks, and teachers found the use of songs useful and effective in exhibitions, demonstrations, excursions, etc. related to specific days and weeks. Besides, teachers found the song repertoire insufficient and suggested that new songs should be composed. Classroom teacher stated that music lessons should be carried out by music teachers, not by classroom teachers. They suggested that, increasing the music lesson to two hours, performed versions of the songs in the textbooks should be added to EBA, and the repertoire should be updated periodically.

Keywords: Specific days and weeks, Teachers' opinions, Music teachers, Classroom teachers.

GİRİŞ

Eğitim programlarının içerdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretilmesi ve kazandırılması, eğitim-öğretim süreçleri içerisinde olmaktadır. Okullarda eğitim programlarının amaçlarına göre davranış değişikliğinin gerçekleştirilmesi içeriğin etkin yöntemlerle verilmesi ile mümkündür (Arslantaş, 1989). Bir eğitim kurumunun eğitim programı, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı millî eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine yönelik tüm faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu faaliyetler içerisine, ders dışı etkinlikler olarak bilinen sosyal kulüpler, törenler, millî bayramlar, belirli gün ve haftalar, genel millî kültürümüzü arttırıcı çalışmalar, özel ilgi ve meraklar yönünden çalışmalar, beden eğitimi çalışmaları, okullarda çıkarılacak dergi, gazete ve yıllıklar, okullarda gösterilecek filmler ve yapılacak çeşitli gösteriler, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar da girer (Hesapçıoğlu, 1998).

Ders dışı etkinlikler içerisinde yer alan belirli gün ve haftalar ilk kez 1968 ilkököl programında eğitici kol çalışmaları içerisinde “ek ünite” olarak uygulamaya konmuştur (Arslantaş, 1989). Günümüzde ise belirli gün ve haftalar, 30090 sayı ile 08.06.2017 tarihinde resmî gazete- de yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde yer almaktadır.

Hızla gelişen ve ilerleyen dünyada toplumsal, kültürel gelişme ve değişimler; bilimsel ve teknolojik gelişmelerin insan yaşamı üzerindeki etkileri, insanların sık sık yer değiştirmeleri ve yeni yerler tanımaları, gezilerin artması, nüfusun hızla çoğalması, dünya üzerindeki uluslarda meydana gelen siyasal ve ideolojik değişimler, kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesi ve değişmesi, belirli gün ve haftaların kutlanmasının önemini arttırmaktadır. İlkokul ve ortaokullarda işlenen birçok dersin öğretim programında yer alan belirli gün ve haftalar, öğrencilere çeşitli sosyal ve kültürel konuların kavratılmasında kullanılan önemli ve etkili araçlardan biridir. Belirli gün ve haftalar öğrencilerin güncel olaylarla ilgilenmesini, toplumsal yaşamda önemli rol oynayan kurumları, olayları ve sorunları fark etmelerini sağlayan; bu kurumlara karşı olumlu tutum geliştirmelerine, evrensel ve millî değerleri benimsemelerine yardımcı olan konuları içermektedir. Öğrenciler belirli gün ve haftalar aracılığıyla, toplumsal olay ve olguları daha iyi anlarlar ve derslerde öğrendikleri konular arasında bağlantılar kurarlar (Gürdal, Şimşek ve Üredi, 1998). Okullarda kutlanacak veya anılacak belirli gün ve haftalar öğrencinin dikkatini o konu üzerine yoğunlaştırmak, önemini kavratmak, düzeyine uygun yaşantılarla konu hakkında kapsamlı bilgi edinmesini sağlamak, olumlu tutum kazanmasını sağlamak gibi benzeri amaçlarla programda yer almaktadır (Şiringel, 2006). İnsan hakları, bağımsızlık, hayvan hakları, kültürel ve tarihi mirasların öneminin kavratılması, sağlık, afet ve ilkyardım vb. geniş konu yelpazesine sahip belirli gün ve haftaların işlenmesi yoluyla, bireysel ve toplumsal anlamda bazı olumlu gelişmelere ulaşılabilir. Ulusal değerler, kişiler ve konularla ilgili tutumlar geliştirilirken, evrensel değerler, kişiler ve konularla ilgili tutumlar ve inançlarda geliştirilmeye çalışılır. Belirli gün ve haftaların öğretimi yurttaşlık bilincini geliştirmenin önemli bir parçasını oluşturur. Ulusal ve dini bayramların, toplum için manevi önem arz eden gün ve haftaların kutlanması ile sosyal ve insana özgü özelliklerin, ilişkilerin geliştirilmesine, bireylerin birbirleri ile ve toplumla kaynaşmalarına olanak sağlanır (Gürdal, Şimşek ve Üredi, 1998).

Öğretim programında ve sosyal etkinlikler yönetmeliğinde yer almasına rağmen belirli gün ve haftaların ders içi uygulamalarda kendine sınırlı yer bulduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın, ilköğretim okullarında görev yapan müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili şarkılara yönelik görüşlerinin belirlenmesi kapsamında, yapılan uygulamaların ortaya koyulması, değerlendirilmesi, varsa eksikliklerin, karşılaşılan sorunların giderilmesi için yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Müziğin eğitimsel işlevleri kapsamında bakıldığında; okul şarkılarının da okullarda kutlanacak veya anılacak olan belirli gün ve haftalara yönelik olarak öğrencinin dikkatini yoğunlaştırmak, önemini kavratmak, düzeyine uygun yaşantılarla konu hakkında kapsamlı bilgi edinmelerine yardımcı olmak, olumlu tutum kazanmalarını sağlamak gibi katkıları vardır. Bu doğrultuda; öğretmenlerin, belirli gün ve haftalar kapsamında kullanılabilecek okul şarkıları ile ilgili görüşleri ve belirli gün ve haftalara yönelik var olan durumu nasıl yorumladıklarının bilinmesi önemli hale gelmektedir.

Bu gerekçelerden hareketle, araştırmanın amacı ilköğretim okullarında görev yapan müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili şarkılara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir?

3. Müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmayı amaçlayan bir nitel veri analiz türüdür. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan müzik ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan devlet (n=46) ve özel (n=39) ilköğretim okullarında görev yapan, random yoluyla seçilen müzik öğretmenleri (n=65) ve sınıf öğretmenleri (n=130) oluşturmuştur. Müzik öğretmenlerinin 45'i (%69.23) kadın, 20'si (%30.77) erkektir. Sınıf öğretmenlerinin ise 91'i (%70.0) kadın, 30'u (%30.0) erkektir. Müzik Öğretmenlerinin %76.92'si lisans, %23.08'i yüksek lisans mezunudur. Sınıf öğretmenlerinin ise %70.0'i lisans, %18.5'i yüksek lisans, %10.8'i ön lisans, %0.8'i doktora mezunudur.

Araştırmanın verileri müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalarla ilgili şarkıların önemi ile ilgili görüşlerini almak amacıyla, araştırmacı tarafından oluşturulan ve üç açık uçlu sorudan oluşan bir anket ile toplanmıştır. Anket kapsamında, müzik ve sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların sağladığı yararlarla ilişkin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisine ilişkin ve müzik dersinde belirli gün ve haftalara yönelik şarkılardan yararlanma konusunda önerilerine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere oluşturulan üç açık uçlu soru yer almaktadır.

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla; İstanbul ili, Kadıköy, Bahçeşehir, Beşiktaş, Ümraniye, Beylikdüzü, Ataşehir, Bahçelievler, Kartal, Beykoz, Avcılar, Maltepe, Küçükçekmece, Üsküdar, Fatih, Beşiktaş, Eyüp ve Pendik ilçelerinde bulunan 85 okula (özel okul ve devlet okulu) gidilmiş, toplam 195 öğretmene ulaşılmıştır.

Müzik ve sınıf öğretmenlerinin bu sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda her üç soru için ayrı olmak üzere temalar oluşturulmuştur. Temaları oluşturmak için, katılımcıların yanıtları anlam çerçevesine uygun olarak düzenlenmiş, seçilmiş ve bir araya getirilmiştir. Düzenlenen verilerle ilgili, gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu bağlamda verilerin çözümlenmesi için nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan temaların katılımcı yanıtlarını temsil edip etmediği, alan uzmanı öğretim üyeleri (n=2) tarafından incelenmiştir. Devamında, iki alan uzmanının yaptığı çalışmalar, araştırmacının kendi çalışmaları ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırılan ana tema ve alt temalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular belirlenmiş, tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmada toplanan verilerin betimsel analizinde kodlama güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği; Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı şeklindeki güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda kodlamaların güvenilirliği %86 olarak hesap-

lanmış ve ölçme aracının güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Güvenirlilik hesaplarının yüzde 70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

BULGULAR

Belirli gün ve haftaların kavratılmasında, müzik ve sınıf öğretmenlerinin, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla “Belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” şeklinde oluşturulan açık uçlu soru analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların daha doğru yorumlanabilmesi amacıyla, yalnızca ilgili açık uçlu soruyu yanıtlayan 46 müzik öğretmeni ve 92 sınıf öğretmeni örnekleme dâhil edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerinden elde edilen temalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Müzik Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftaların Kavratılmasında, Şarkıların Sağladığı Yararlar ile İlgili Görüşleri

Temalar	<i>n</i>	<i>f</i>	%
Etkili ve yararlıdır		43	93.4
Belirli gün ve haftalar farkındalığını artırır		29	63.0
Kalıcı öğrenme sağlar		21	45.6
Kolay öğrenme sağlar		13	28.2
Öğrencilerin bilişsel-duyuşsal gelişimine faydalıdır		4	8.6
Öğrenci istekliliğini artırır	46	3	6.5
Grup bilincini, birlikte hareket edebilmeyi geliştirir		3	6.5
Var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı değildir		1	2.1
Öğrencilerin genel ilgisizliği sebebiyle yararlı olmayabilir		1	2.1
Var olan şarkılar öğrencilerin ilgisini çekmediği için faydalı değildir		1	2.1

Tablo 1’de, müzik öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşleri doğrultusunda belirlenen temalar yer almaktadır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerinin on tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 46 müzik öğretmeninden 43’ünün, belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların etkili ve yararlı bulduğu görülmektedir. Birer katılımcının ise, şarkıların yetersizliği veya öğrencilerin ilgisini çekmemesi sebebi ile var olan şarkıların yarar sağlamadığı görüşünde oldukları görülmektedir. Belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili olumlu görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: “*Belirli gün ve haftaların hafızada kalmasını sağlar, pekiştirir, öğrenmeyi kolaylaştırır.*”, “*Şarkı ve müzik ile gerçekleşen öğrenmenin daha kalıcı olduğunu düşünüyorum.*”, “*Yaş itibarıyla küçük yaşta okunan parçaların akılda kalıcı olmasından ötürü belirli gün ve haftaların kavratılmasında müziğin çok büyük rolü olduğunu düşünüyorum.*” Bu görüşlere karşılık, belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili olumsuz görüşe sahip olan bir müzik öğretmeni de aşağıdaki ifadelerde bulunmaktadır: “*Anaokulu ve ilkokulda yararlı olabilir fakat ortaokul yaş seviyesine hitap etmiyor*”

Sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerinden elde edilen temalar Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Belirli Gün ve Haftaların Kavratılmasında, Şarkıların Sağladığı Yararlar ile İlgili Görüşleri

Temalar	n	f	%
Etkili ve yararlıdır		90	97.8
Kalıcı öğrenme sağlar		51	55.4
Belirli gün ve haftalar farkındalığını/bilincini artırır		35	38.0
Kolay öğrenme sağlar		15	16.3
Severek-eğlenerek öğrenme sağlar		13	14.1
Öğrencilerin ilgisini çeker		12	13.0
Öğrenci motivasyonunu artırır	92	4	4.3
Grup bilincini, birlikte hareket edebilmeyi geliştirir		2	2.1
Soyut kavramları somutlaştırır		2	2.1
Öğrencilerin bilişsel-duyuşsal gelişimine faydalıdır		1	1.0
İfade gücünü artırır		1	1.0
Tarihi günler hakkındaki kutlamalarda şarkıların kullanılması fazla yararlı değildir		1	1.0
Tam olarak etkili değildir		1	1.0

Tablo 2’de sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşleri doğrultusunda belirlenen temalar yer almaktadır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili görüşlerinin on üç tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 92 sınıf öğretmeninden 90’ının belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıları etkili ve yararlı bulduğu görülmektedir. Birer katılımcı ise, belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıları tam olarak etkili ve yararlı bulmadığını ifade etmiştir. Belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili olumlu görüş bildiren bazı sınıf öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Belirli gün ve haftalar şarkılarla kavratıldığında, öğrencilerin akıllarında kalması kolaylaşıyor. Günün anlam ve önemi daha eğlenceli anlatılabiliyor.”* *“Çocuklarda ilgiyi ve motivasyonu artırıyor.”* *“Belirli gün ve haftalarda şarkılarla öğrencilerde farkındalık oluşturuyoruz. Her öğrenci o güne ilişkin bilgi sahibi oluyor. Günün anlam ve önemini kavlıyor.”* *“Müzik ile öğretim çocukların ilgisini çekmekle birlikte, kalıcı öğrenme sağlamaktadır.”* Bu görüşlere karşılık, belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili olumsuz görüşe sahip olan bir sınıf öğretmeni de aşağıdaki ifadelerde bulunmaktadır: *“Günlük hayatımızı etkileyen hafta ve günlerle (öğretmenler günü, enerji tasarrufu haftası vb.) ilgili şarkılar farkındalık oluşturuyor. Ancak, tarihi günler, kutlamalar vb. haftaların/günlerin kutlanmasında şarkıların çok dikkat çekmediğini, ilgi uyandırmadığını düşünüyorum.”*

Müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yöneltilen “Belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıla-

rın kullanılmasının etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” açık uçlu sorusu analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların daha doğru yorumlanabilmesi amacıyla, yalnızca ilgili açık uçlu soruyu yanıtlayan 41 müzik öğretmeni ve 86 sınıf öğretmeni örnekleme dâhil edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi ile ilgili görüşleri çerçevesinde elde edilen bulgulara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Öğretmenlerinin, Belirli Gün ve Haftalar ile İlgili Yapılan Sergi, Gösteri, Gezi vb. Etkinliklerde, Şarkıların Kullanılmasının Etkisi Hakkındaki Görüşleri

Temalar	n	f	%
Etkili ve yararlıdır		39	95.1
Etkinliğin amacına ulaşmasına yardımcı olur. /destekler.		17	41.4
Kalıcı öğrenme sağlar		15	36.5
Kolay öğrenme sağlar	41	6	14.6
Grup bilincini, birlikte hareket edebilmeyi geliştirir		3	7.3
Severek-eğlenerek öğrenme sağlar		2	4.8
Yeni besteler üretilirse faydalı olur		1	2.4
Var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı değildir.		2	4.8

Tablo 3’de müzik öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisi hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin görüşlerinin sekiz tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 41 müzik öğretmeninden 39’unun belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasını yararlı bulduğu görülmektedir. İki katılımcının ise, var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı bulmadıkları görülmektedir. Belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisi ile ilgili olumlu görüş bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: “Sanat dalları arasındaki ilişkiler düşünüldüğünde, müziğin bu tür etkinliklerde kullanılması etkinliğin amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırır.” “Kesinlikle şarkıları kullanmak gerekir çünkü çocuk hem görerek hem duyarak algılamada daha iyi bir noktaya gelebiliyor. Müzikli tiyatro örneğinde, metne müziğin girmesiyle daha da akılda kalması mümkün olabiliyor.” “Görsel ve duysal algıların birbirini desteklemesi ile daha kalıcı bilgi öğrenimine katkı sağlayacaktır.” Bu görüşlere karşılık, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisi hakkında olumsuz görüşe sahip olan bir müzik öğretmeni de aşağıdaki ifadelerde bulunmaktadır: “Var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı değildir.”

Sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi ile ilgili görüşleri çerçevesinde elde edilen bulgulara ise Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4.Sınıf Öğretmenlerinin, Belirli Gün ve Haftalar ile İlgili Yapılan Sergi, Gösteri, Gezi vb. Etkinliklerde, Şarkıların Kullanılmasının Etkisi Hakkındaki Görüşleri

Temalar	n	f	%
Etkili ve yararlıdır		86	100.0
Kalıcı öğrenme sağlar		29	33.7
Etkinliğin amacına ulaşmasına yardımcı olur/pekiştirir		25	29.0
Severek-eğlenerek öğrenme sağlar		14	16.2
Öğrencinin ilgisini çeker		14	16.2
Etkinliğe karşı motivasyonu artırır		9	10.4
Kolay öğrenme sağlar	86	7	8.1
Grup bilincini, birlikte hareket edebilmeyi geliştirir		3	3.4
Konu bütünlüğünü tamamlar		3	3.4
Öğrencilerin duygularını ifade etmelerine yardımcı olur		3	3.4
Yaşayarak öğrenme sağlar		2	2.3
Öğrencilerin bilişsel-duyuşsal gelişimine faydalıdır		2	2.3
Ritim ve müzik algısını geliştirir		1	1.1
Müzik dağarcığını artırması açısından önemlidir		1	1.1

Tablo 4’de sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisi hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin on dört tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 86 sınıf öğretmenin tamamının belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasını yararlı bulduğu görülmektedir. Belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde şarkıların kullanılmasının etkisi ile ilgili görüş bildiren bazı sınıf öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: “*Sadece sergi gezmek veya bir gösteriyi/sunumu izlemek özellikle belirli yaş altındaki çocuklar için bir süre sonra sıkıcı olabiliyor. Müzik hem sıradanlığı değiştiriyor, hem de ilgi odaklanmasını sağlıyor.*” “*Birçok materyalin kullanılması, farklı etkinliklere yer verilmesi kavramayı kolaylaştırır, öğrenciyi zenginleştirir. Şarkılar da kalıcılığı artırır. Ritim ve müzik algısını da geliştirir.*” “*Fonetik gelişimine katkı sağlar. Etkinliğin zihinde bıraktığı izlerinin canlandırılmasında, hatırlanmasında kolaylık sağlar.*” “*Öğrencilerin motivasyonunu artırarak etkinliğe karşı olumlu duygular beslemelerine destek olacağını düşünüyorum.*” “*Bu etkinliklerin daha eğlenceli ve daha akılda kalıcı şekilde olmasını sağlar.*”

Müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla yöneltilen “Müzik dersinde belirli gün ve haftalara yönelik şarkılardan yararlanma konusunda araştırmaya katkı getirecek başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.” açık uçlu sorusu analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların daha doğru yorumlanabilmesi amacıyla, yalnızca ilgili açık uçlu soruyu yanıtlayan 36 müzik öğretmeni ve 51 sınıf öğretmeni örnekleme dâhil edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin

belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri çerçevesinde elde edilen bulgulara Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Müzik Öğretmenlerinin, Belirli Gün ve Haftaların Daha Verimli Bir Şekilde Öğretilmesine Katkı Sağlayabilecek Önerileri

Temalar	<i>n</i>	<i>f</i>	%
Yeni ve nitelikli (yaş gruplarına uygun vb.) besteler yapılmalıdır		22	61.1
Repertuar ulaşılabilir hale getirilmelidir		7	19.4
Repertuar, internet ile ulaşılabilir hale getirilmelidir		4	11.1
Repertuar, internet dışında da ulaşılabilir olmalıdır		3	8.3
Kaynaklarda tüm belirli gün ve haftalara yer verilmelidir		3	8.3
EBA’da zengin bir repertuar bulunmalıdır		2	5.5
Var olan şarkıların içeriklerinden nitelikli olanlar derlenmeli ve kullanılmalıdır		2	5.5
Şarkı içerikleri ilgi çekici hale getirilmelidir	36	2	5.5
Müzik dersi yöneticiler tarafından desteklenmelidir		1	2.7
Müzik dersi saati en az 2 saate çıkarılmalıdır		1	2.7
Öğrencilere etkinlik amacıyla Belirli Gün ve Haftalar ile ilgili beste yaptırılabilir		1	2.7
Öğretmenler, her sınıfa özel beste yapmalıdır		1	2.7
Belirli gün ve haftalar repertuarı için öğretmenlerin ortak çalışma yapması daha verimli olur		1	2.7
Belirli gün ve haftalar sadece ilkokulda işlenmelidir		2	5.5

Tablo 5’de, müzik öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri ile ilgili ifadeleri yer almaktadır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin görüşlerinin on beş tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 36 müzik öğretmeninden 22’sinin, var olan şarkıları yetersiz bulduğu ve yeni şarkıların bestelenmesini önerdiği görülmektedir. Birer müzik öğretmeni ise, müzik dersinin 2 saate çıkarılması gerektiği, öğrencilere beste yaptırılması gerektiği, belirli gün ve haftaların sadece ilkokullarda konu edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek öneriler bildiren bazı müzik öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: ‘EBA’da güncel belirli gün ve haftalarla ilgili görsel ve müziksel liste oluşturulmalıdır.’ ‘Müzik Öğretim Programı belirli gün ve haftalara uygun hale getirilmeli, tüm belirli gün ve haftalara programda yer verilmeli.’ ‘Yaş ve seviyelere uygun yeni bir repertuar geliştirilmeli, çeşitlilik artırılmalı.’

Sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri çerçevesinde elde edilen bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6.Sınıf Öğretmenlerinin, Belirli Gün ve Haftaların Daha Verimli Bir Şekilde Öğretilmesine Katkı Sağlayabilecek Önerileri

Temalar	<i>n</i>	<i>f</i>	%
Var olan şarkılar yetersizdir, güncel ve nitelikli (yaş gruplarına uygun vb.) besteler yapılmalıdır		23	45.0
Müzik dersine sınıf öğretmenleri değil branş (Müzik) öğretmenleri girmelidir		13	25.4
Ulaşılabilir ortak bir şarkı repertuarı oluşturulmalıdır		12	23.5
Repertuar, MEB resmî internet sitelerinde ulaşılabilir hale getirilmelidir		5	9.8
Kitapta ve programda Belirli Gün ve Haftalarla ilgili şarkılara daha çok yer verilmelidir		3	8.3
Sınıf öğretmenlerinin müzik alanında daha kapsamlı bir eğitime tabi tutulmaları gerekmektedir		2	5.5
Müzik ders kitaplarının yanında CD verilebilir		2	5.5
Öğrencilere hitap edecek, ilgi çekici şarkılardan yararlanılmalıdır		2	5.5
Öğrencilerin yaşlarına uygun şarkılar kullanılmalıdır		2	5.5
Şarkıların yanında enstrümanlardan da yararlanılmalıdır		2	5.5
Okullarda müzik sınıfları olmalıdır		2	5.5
Belirli Gün ve Haftalarla ilgili şarkıların, okul hoparlörlerinden çalınması faydalı olur	51	2	5.5
Esprî içerikli eğlenceli şarkılar olmalı		1	1.9
Oyunlu şarkılar yararlı olabilir		1	1.9
EBA'ya kitaptaki şarkıların seslendirilmiş halleri eklenebilir		1	1.9
Repertuar, internet dışında da ulaşılabilir olmalıdır.		1	1.9
Şarkıların görsel çalışmalarla zenginleştirilmesi yararlı olabilir		1	1.9
Eski eserlere önem verilmelidir ve bu eserlere kitapta ve programda yer verilmelidir		1	1.9
Şarkı dağılımı belirli aralıklarla güncellenmelidir		1	1.9
Öğrencilere beste yaptırılması faydalı olabilir		1	1.9
Üniversitelerin müzik ana bilim dallarından mezuniyet şartı olarak beste yaptırılmalıdır		1	1.9
Müzik derslerinde Belirli Gün ve Haftalara yer verilmelidir		1	1.9
İlkokullarda müzik dersine önem verilmelidir		1	1.9
İlkokuldan itibaren her okula müzik öğretmeni atanmalıdır		1	1.9

Tablo 6'da sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri ile ilgili ifadeleri yer almaktadır. Bu bağlamda sınıf

öğretmenlerinin görüşlerinin yirmi dört tema etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili soruyu yanıtlayan 51 sınıf öğretmeninden 23'ünün, var olan şarkıları yetersiz bulduğu ve yeni şarkıların bestelenmesini önerdiği, 13'ünün müzik dersini sınıf öğretmenlerinin değil branş (müzik) öğretmenlerinin yürütmesi gerektiğini önerdiği görülmektedir. Birer öğretmen ise, EBA'ya kitap-taki şarkıların seslendirilmiş hallerinin eklenmesini, şarkı dağarcığının belirli aralıklarla güncellenmesini önermektedir. Belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek öneriler bildiren bazı sınıf öğretmenlerinin ifadeleri şöyledir: *“Belirli gün ve haftalara ait şarkıların Millî Eğitim Bakanlığı'nın sitelerinde bulunmasının ve 1. sınıftan 4. sınıfa kadar müzik öğretmenlerinin derslere girmesinin daha güzel ve başarılı olacağını düşünüyorum.”* *“Müzik dersi kitaplarının yanında müzik CD'leri ya da hemen ulaşılabilir adres linkleri her ünitenin altında olabilir. Ya da EBA birebir kitaptaki şarkıların seslendirilmiş halini içeriğinde bulundurabilir.”* *“Müzik parçalarının sözleri sade, anlaşılır, ilkökul çocuğunun seviyesine göre olmalıdır.”* *“İlkokulda her sınıf öğretmenin müzik yeteneği olmadığından, müzik branş öğretmenin ilkökullarda derse girmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda daha etkili bir öğrenme olacaktır.”*

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmanın birinci amacına yönelik sorulan açık uçlu sorunun sonuçlarına göre, müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların kavratılmasında, şarkıların sağladığı yararlar ile ilgili, *“etkili ve yararlıdır”*, *“Belirli Gün ve Haftalar farkındalığını artırır”*, *“kalıcı öğrenme sağlar”*, *“kolay öğrenme sağlar”* ifadeleri üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu ifadelere ek olarak bazı öğretmenlerin; *“öğrencilerin bilişsel-duyuşsal gelişimine faydalıdır”*, *“grup bilincini, birlikte hareket edebilmeyi geliştirir”* ve *“severek-eğlenerek öğrenme sağlar”* ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir. Az sayıda öğretmen ise; *“tam olarak etkili olduğunu düşünmüyorum”*, *“öğrencilerin genel ilgisizliği sebebiyle yararlı olmayabilir”* ve *“var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı değildir”* ifadelerini kullanmışlardır. Olumlu görüş bildiren ifadeler, olumsuz görüş bildiren ifadelere karşı anlamlı bir çoğunluğa sahiptir. Buna göre; müzik ve sınıf öğretmenleri belirli gün ve haftaların kavratılmasında şarkıları etkili ve yararlı bulmaktadır.

Araştırmanın ikinci amacına yönelik sorulan açık uçlu sorunun sonuçlarına göre, müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasının etkisi ile ilgili çoğunlukla, *“etkili ve yararlıdır”*, *“etkinliğin amacına ulaşmasına yardımcı olur / pekiştirir”* *“kalıcı öğrenme sağlar”* ve *“etkinliğe karşı motivasyonu artırır”* ifadeleri üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu ifadelere ek olarak bazı öğretmenlerin; *“konu bütünlüğünü tamamlar”*, *“müzik dağarcığını artırması açısından önemlidir”* ve *“öğrencinin ilgisini çeker”* ifadelerini kullandıkları tespit edilmiştir. Az sayıda müzik öğretmeni; *“var olan şarkıların yetersiz olması sebebiyle yararlı değildir”* ifadesini kullanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ise, olumsuz hiçbir ifade kullanmadıkları görülmektedir. Buna göre analiz sonuçları, müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftalar ile ilgili yapılan sergi, gösteri, gezi vb. etkinliklerde, şarkıların kullanılmasını yararlı bulduklarını gösterir niteliktedir.

Araştırmanın üçüncü amacına yönelik sorulan açık uçlu sorunun analiz ve sonuçlarına göre, müzik ve sınıf öğretmenlerinin, belirli gün ve haftaların daha verimli bir şekilde öğretilmesine katkı sağlayabilecek önerileri ile ilgili, *“yeni ve nitelikli (yaş gruplarına uygun vb.) besteler yapılmalıdır”*, *“ulaşılabilir ortak bir şarkı repertuarı oluşturulmalıdır”*, *“kitapta ve programda*

belirli gün ve haftalar şarkılarına daha çok yer verilmelidir” ifadeleri üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Müzik öğretmenlerinden bazılarının, “Belirli gün ve haftalar sadece ilkokulda işlenmelidir”, “müzik dersi yöneticiler tarafından desteklenmelidir” şeklinde önerilerde bulunmuşken, sınıf öğretmenlerinden bazılarının ise, “müzik dersine sınıf öğretmenleri değil branş (müzik) öğretmenleri girmelidir”, “sınıf öğretmenlerinin müzik alanında daha kapsamlı bir eğitime tabi tutulmaları gerekmektedir”, “müzik ders kitaplarının yanında cd verilebilir” şeklinde önerilerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Mohan (2008) araştırmasında; öğretmenlerin belirli gün ve haftalara yönelik şarkı seçimlerinde çocukların gelişim özelliklerini göz önüne almak istedikleri, ancak var olan kaynakların ihtiyaca yeterince cevap veremediği ve parçalara tek tek ulaşmada zorluk çektikleri, bu problemler düşünüldüğünde toplu bir kaynağa ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre ilgili araştırmada, öğretmenlerin var olan kaynakların yetersizliği ve ulaşılabilme zorlukları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Çevik (2013)’ün yaptığı araştırmada ise, sınıf öğretmenlerinin belirli gün ve haftaların amaçlarını gerçekleştirme düzeyinin önemlilik derecesine göre kıyaslandığında düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun sebepleri olarak ise; okul idaresinin belirli gün ve hafta etkinliklerine gerekli desteği vermesine rağmen, öğretmen ilgi ve yeteneklerini yeteri kadar tanımaması, okulun maddi ve fiziki imkânlarının bu etkinlikler için yeterli olmaması, öğretmenler arası ve okullar arası işbirliği yetersizliği, veli ilgisizliği, sivil toplum kuruluşlarının yeterli desteği vermemesi, öğretmenlerin kendilerini yeterli manada yetiştirmemesi, plan ve uygulamada yeterli özenin gösterilmemesi veya öğretmenlerin belirli gün ve haftaların gerekliliğine yönelik inancının olmaması ve angarya olarak görmesi şeklinde belirtilmiştir. Buna göre ilgili araştırmanın sonucunun, bu araştırma ile, öğretmenlerin belirli gün ve haftalar ile ilgili karşılaştıkları sorunlar hususunda benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak; belirli gün ve haftalar ile ilgili okul şarkılarının, kolay ulaşılabilir olması adına, ortak bir şarkı dağarı oluşturulup, MEB tarafından kitap, CD, internet aracılığı ile öğretmenlere ulaştırılması, belirli gün ve haftalar ile ilgili okul şarkıları incelenip, eksik olanlar için yaş seviyelerine uygun gerekli besteleme çalışmaları yapılması, ilköğretim okullarında müzik dersine sınıf öğretmenlerinin değil, branş (müzik) öğretmenlerinin girmesi ve sınıf öğretmenliği öğrencilerine müzik alanında daha kapsamlı bir eğitim verilmesi önerilebilir. Ayrıca; farklı illerin ve lise seviyesinin evrene dâhil edildiği çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Arslantaş, Ö. (1989), İlkokullarda Eğitici Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çevik, H. (2013), Sınıf Öğretmenlerinin, İlköğretim Okullarında Kutlanan/Anılan Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Ankara ili örneği), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hesapçıoğlu, M. (1998), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Beta Yayın ve Dağıtım, İstanbul.
- Gürdal, A., Şimşek, Ö. ve Üredi, L. (1998), “İlköğretim Okullarında Belirli Gün ve Haftaların Kutlanmasının Eğitim Öğretime Katkısı”, VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Metinleri, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1, 753-759, Konya.

- Miles, M. B. ve Huberman, M. A. (1994), An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis. 2nd ed. Sage Publications, California.
- Mohan, H. (2008), Okul Öncesi Dönemde Belirli Günler ve Haftalara Yönelik Şarkı Dağarcığı İle İlgili Öğretmen Görüşleri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şiringel, N. (2006), Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6. ve 7. Sınıfta Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.